Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807 / 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 261. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 261. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 2, 1952. VOL. LX.

БРАВДЕР І ЖІНКА АРЕШТОВАНІ ЗА КРИВОПРИСЯГУ

Ню Йорк. — Ирл Бравдер, голова Камуністичної партії до 1946 р., і його жінка Раїсса Ірина, попали в тюрму під замітом, що вони обоє склали під кривоприсягою фальшиві свідчення в 1949 р. при зголошенні прохання за право громадянства. Наказ арештування видав департамент справедливости з нагоди кампанії проти осіб, що займаються підривними затіями. Арештованих привезли аґенти Федерального Слідчого Бюра до федерального суду, де слідча судейська лава негайно поставила їх у стан обвинувачення. Чоловік допустився однієї кривоприсяги, за що йому грозить найвища кара п'ять років тюрми і $5,000 грошевої кари. Жінка має більше провин, бо вона приїхала раз безправно до Злучених Держав з Росії, її відіслали були назад до Европи, після чого вона приїхала ще раз через Канаду. Вона була подружена з Бравдером, коли він був у Москві в 1926 р. Він родом з Канзас і як американський громадянин міг виїхати до Совєтів. Його жінка належала до Комуністичної Партії, але при в'їзді до ЗДА і на проханні про натуралізацію, це заперечила під присягою. Їй грозить 20 років в'язниці, коли її признає суд винуватою.

Це не перший раз Бравдер попав у спір з владою. Під час першої світової війни він відсидів два роки в'язниці за впливання на молодь, призвану до військової служби, щоб вона відмовлялася служити. Вдруге він був засуджений на тюрму в 1946 р. за фальшування пашпорту на виїзд закордон. Він відсидів тоді тільки 13 місяців. Щоб приподобатися Совєтам, які були тоді союзниками у війні проти Гітлера, през. Франклин Д. Рузвелт помилував його перед покінченням кари. Прокуратор, що обвинувачує Бравдера тепер, заперечує, наче б теперішнє арештування було вислідом кампанії проти комуністів. Він каже, що після 14 жовтня реченець провини мав задавнитися, отже треба було перевести арештування до того часу.

Сен. Лімен за нову систему іміґраційних квот

Ню Йорк. — Сен. Герберт Г. Лімен запропонував нову методу при допусканні в Америку свіжих іміґрантів на підставі так званих „національних квот", що їх признає теж новий іміґраційний закон МекКарана. Лімен промовляв в Президентській Комісії для Іміґрації й Натуралізації, яка почала переслухання свідків і знавців у федеральному судовому будинку для підготови до зміни нового іміґраційного закону, коли Конґрес з'їдеться по Новому Році. Лімен пропонує, щоб загальна квота іміґрантів виносила 300,000 до 350,000 річно без уваги на національне, чи краєве походження. Нові іміґранти мали б бути допускані поодиноко (індивідуально) на підставі провірки, яких людей Америці потрібно, отже фахових робітників, фармерів чи професіоналістів. При підшуканні таких сил американські іміґраційні урядовці мали б багато більше свободи ніж тепер. Теперішня квота, оперта на кількості іміґрантів з різних країн в 1924 р., є відразлива, казав сенатор. Він теж скритикував деякі інші постанови теперішнього іміґраційного закону між ними вирізнювання між уродженцями Америки і натуралізованими громадянами. — Інший свідок, а саме Росел Дейвенпорт, колишній редактор журналу „Фортюн", рекомендував, щоб Злучені Держави заключали „спеціяльні умови з окремими країнами", щоб дозволити беззастережну іміґрацію з країн, які співпрацюють з Америкою „у вільній економічній системі".

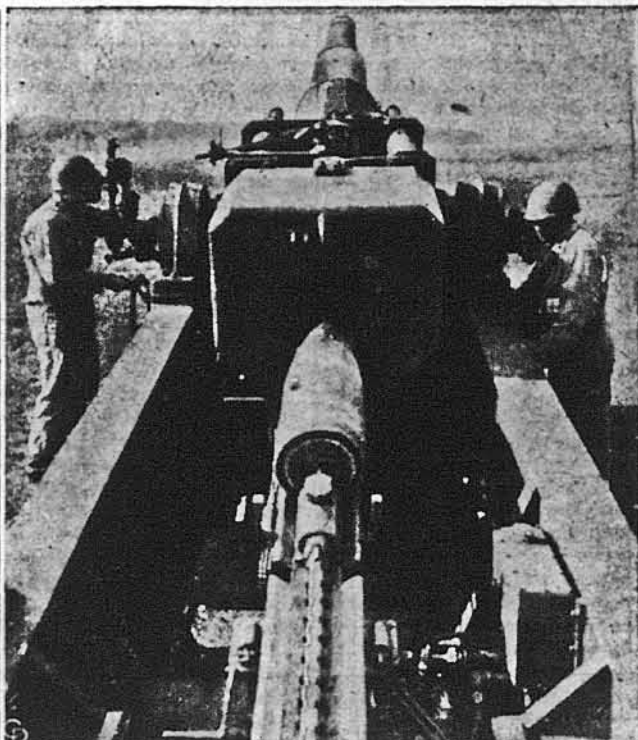
Уявний „атомовий" напад на Ню Йорк — осторога перед можливим нещастям

Ню Йорк. — У вівторок увечорі, о год. 7:45, 576 остерігавчих сирен завило над усіма частинами Ню Йорку, сповіщавши про наближення ворожих літаків, які прорвалися до міста з двох напрямків. Виття сирен було посилене сигналами поліційних авт, а пізніш сигналами пожежної охорони, що поспішала в пункти, куди уявно впали ворожі бомби. Загальна увага була спрямована на західню частину горішнього міста, де ворог „скинув" атомову бомбу. Повітря у цей вечір було чисте і ясно світив місяць, що уможливлювало однаково орієнтацію „ворогові", як і дії протилетунської охорони. Хоч у рятунковій акції взяло участь 50,000 осіб, все таки уявне нещастя виявилося завелике, щоб його можна було цілком опанувати навіть цими силами. Численні пожари, пошкодження постачання води, газу, струму тощо вимагатимуть посиленої співпраці усього населення метрополії з діями протилетунської охорони.

АРМІЯ ВИЯВЛЯЄ ІСНУВАННЯ АТОМОВОЇ ГАРМАТИ

Вашинґтон. — Команда армії передала до часописів першу урядову світлину великої гармати, яка, як каже армія, може стріляти точно як удень так і в ночі, при якійбудь погоді, на віддаль найменше 20 миль. Гармата — це 75-тонова потвора, що може посуватися 35 миль на годину. Її виробили й удосконалили в Абердін, у стейті Меріленд. Там на пробних ґрунтах випущено з неї перші стріли, одначе не сказано, чи це були атомові кулі. За те армія каже, що з цеї гармати можна стріляти малими атомовими кулями. Комісія Атомової Сили робила в Неваді досвіди з вибухом „ядрових винаходів" такого малого калібру, що їх можна вистрілювати з нової гармати. Калібер цеї гармати виносить 223 міліметрів, тобто 11 цалів. Секретар армії Франк К. Пейс сказав про нову гармату, що приземний командувач „має велетенську вибухову силу під своїм пальцем і під своєю контролею. Вона буде спеціяльно придатна проти нападів приземних сил, які мусять йди лавою і виставляти себе на напади. Це, в засаді, артилерія, одначе з безконечно більшою, ніж усяка інша досі звісна артилерія". Про цю гармату звісно, що це найбільший артилерійний предмет з повною рухомістю. Її перевозять на помості між двома машинами приміщеними зпереду і ззаду, які можуть їхати звичайними мурованими шляхами. Урядовий показ нової гармати відбудеться 15 жовтня в Абердіні коли президент повернеться з передвиборчої кампанії до Вашинґтону.

АТОМОВА ГАРМАТА

Це перша світлина могутньої американської гармати, яка може стріляти звичайними, як і атомовими ґранатами, і яку вперше виявлено у Вашинґтоні. Гармата може стріляти з точністю чотири рази більшою, ніж кожна інша того роду зброя, відома досі. Це наймогутніша гармата в історії і досі вона належала до найдбайливіше бережених американських таємниць.

Айзенгавера вітають юрби народу в-південній Каролайні

Коломбія, у стейті Савт Каролайна. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер, республіканський кандидат на президента, зустрів незвичайно тепле прийняття в столиці традиційно демократичного стейту Савт Каролайни, після того як демократичний губернатор цього стейту, Джеймс Ф. Бирнс, привітав його короткою, одначе змістовною промовою, заявляючи перед 35,000 народу, що генерал закінчить війну в Кореї і вичистить замішання в Вашинґтоні, якщо стане президентом. Він теж сказав, що під теперішню пору радше „треба нам професійного генерала на чолі уряду ніж професійного політикана". Промова Айзенгавера була скерована проти губ. Стівенсона. Генерал, беручи до уваги висловів Стівенсона в Лос Анджелесі, що самий нарід винен за недомагання в уряді, обвинуватив демократичного кандидата в змаганні скинути на наслідника вину за „замішання й корупцію у Вашингтоні", як це з'ясував генерал різні недомагання адміністрації през. Трумана. Він теж доводив, що теперішній добробут країни є штучний, спричинений підготовою до оборони. З Коломбії Айзенгавер поїхав до Клівленду.

Труман закидає Айзенгаверові дораджування приязні до Совєтів

У переїзді через стейт Монтана, президент Труман виголосив на зупинках кілька промов. Він доводив, що ген. Айзенгавер за часів свого побуту в Европі під час другої світової війни заявив, що Росія й Злучені Держави можуть бути „найближчими приятелями" і така його рада вплинула на уряд ЗДА поробити різні приязні кроки у відношенні до Совєтів, а це наразило Америку на небезпеку комуністичного імперіялізму в рр. 1946, 1947 і 1948. Президент признає, що уряд робив це в надії на мирні стосунки з Совєтами, одначе, коли це вийшло на шкоду Америки, то ген. Айзенгавер повинен признати свою помилку в цьому — сказав президент. Про губ. Стівенсона сказав Труман, що той швидко зорієнтувався, що комунізм це небезпека і що треба поробити старання, щоб його застановити. Стівенсон їздив в урядовій місії до Европи в рр. 1945-46 і тоді мав нагоду пізнати, хто це комуністи.

Стівенсон про просякання комуністів в урядових бюрах

Спрінґфілд, Ілл. — Довідавшися від голови Центральної Розвідчої Аґенції ген. Волтера Бедела Смита про це, що комуністи просякають усі урядові установи, демократичний кандидат на президента, губ. Адлей Е. Стівенсон, використав цю заяву, щоб пригадати республіканцям, як важко боротися з комуністами. Він ще раз ствердив, що до цього покликані фахові установи, як наприклад, Федеральне Слідче Бюро, які мають за завдання слідити за кожним комуністом і притягати його до відповідальности, а не обвинувачувати представників уряду в потуранні комунізмові. „Високопрофесійна неполітична розвідча аґенція необхідна для уряду, все одно чи президентом буде демократ, чи республіканець", пригадував губернатор. Думку, наче б комуністи продісталось у всі урядові установи, висловив ген. Смит на переслуханні сенатської комісії, у підготуванні процесу сенатора Джозефа МеКарті проти сен. Віляма Бентона за відшкодування $2,000,000. Стівенсон лаштується виїхати на передвибирчу аґітацію в західні стейти.

Почалися змагання за світове першенство в бейзболі

Ню Йорк. — Цьогорічні змагання в світовій серії гри в бейзбол відбуваються між нюйорською дружиною Єнків, приналежних до Американської Ліґи бейзболових дружин і між бруклинською дружиною Доджерів, приналежних до Краєвої Ліґи. Перша гра заповіджена у стадіоні Ебетс Філд в Бруклині на середу при співучасті 35,000 осіб. Наступна гра, в четвер, відбудеться в стадіоні Єнків у Ню Йорку. Це вже шостий раз з черги Джоджери дійшли до передового місця, одначе ніколи не вибилися на перше місце. Єнкі здобули першенство минулого року над Доджерами і втрималися вже четвертий раз на вершку. З уваги на минулі перемоги публіка ставить заклади на Єнків, як майбутніх переможців.

ЗДА ОФОРМЛЮЮТЬ ДЛЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ КОРЕЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Представники Злучених Держав Америки приготовляють відповідну резолюцію для Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй із закликом до китайських і північно-корейських комуністів, щоб вони закінчили війну в Кореї на базі постанов, запропонованих головним командантом аліянтських збройних сил на Далекому Сході, ген. Марком В. Кларком. Автори резолюції порозумівалються в цій справі з аліянтським командуванням в Кореї. Крім того, члени американської делеґації в ОН відбудуть окремі наради з представниками всіх інших аліянтських країн, які беруть участь у війні проти комуністичної аґресії в Кореї. Ці наради відбудуться негайно, як тільки почнеться сесія Генеральної Асамблеї в дні 14-го жовтня. Згідно з теперішнім проєктом, американська резолюція складатиметься з двох головних частин і на її підставі Генеральна Асамблея мала б насамперед одобрити дотеперішню аліянтську акцію в Кореї та піддержати аліянтське становище на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я. В дальшому, Генеральна Асамблея закликала б комуністів, щоб вони погодились на перемир'я на базі запропонованих аліянтським командуванням постанов. Ціллю тої резолюції, копії проєкту якої передано вже представникам тих країн, які беруть участь в корейській війні по аліянтському боці, є піддержати авторитет аліянтської делеґації на переговорах в Панмунджом. Досі ще не вирішено проєкту становища Генеральної Асамблеї на випадок, якщоб переговори в Панмунджом розбилися.

Червоні в Кореї здобули вже третю гору

Токіо. — Аліянтське командування повідомляє, що комуністичні війська в Кореї в іншій серії пробних атак на поодиноких ділянках фронту здобули вчора ще одну гору, вже третю впродовж цього тижня. Цим разом комуно-китайські війська, піддержані танками і артилерією, виперли південно-корейські частини з одної гори на схід від Кумсонґ. На інших ділянках фронту аліянтські війська почали протинаступ, щоб здобути втрачений терен. В поодиноких випадках приходить до рукопашних боїв. Досі ще важко означити, чи комуністичні атаки, які почались цього тижня, є вступом до наступу на більшу скалю. В повітряній війні аліянтські бомбардувальники продовжували інтензивне бомбардування воєнних об'єктів глибоко на ворожій території. Цим разом головним об'єктом аліянтської повітряної атаки була хемічна фабрика в Намсан, у безпосередньому віддаленні від манджурського кордону, на яку скинено понад 400 тонн бомб. Користаючи з місячної ночі, інші аліянтські літаки виконали низку атак на ворожі залізничі получення.

Протиамериканська голяндська п'єса

Гаґа, Голяндія. — Амбасада ЗДА в Голяндії зверталася з запитом до голяндського міністерства закордонних справ у справі п'єси „Цирк Европи", яка має протиамериканську тенденцію і її виставляли 27 вересня в театрі „Газької Комедійної Спілки". Американський амбасадор має застереження з приводу цієї явно протиамериканської п'єси, що цю виставу попередила промова посадника міста Гаґи Франса Шокінґа та що на цій виставі був присутній міністер освіти Йосиф Калс. Автором п'єся являється Арі Ден Гертоґ, і її виставляли в рямках п'ятого річного „Місяця Мистецтв". Амбасада ЗДА не знає, чи ці офіційні особи знали наперед про антиамериканський зміст цієї п'єси.

Великий весільний скандал у Совєтах

Москва. — Великий весільний скандал стався в місті Баку і він під назвою „Шабурового весілля" став славний, а радше неславний, по всій совєтській імперії, бо секретар Комуністичної партії Азербайджану Баґіров ствердив публічно, що те „Шабурове весілля" виявило, що „в важливих відділах торгівлі злочинні елементи безкарно допускаються великих злочинів: Крадуть і організовано розтрачують державні гроші". Ця весільна Шабурова пригода виглядала так: Шабуров був головою торговельного відділу для продажу бавовни, що її вирощують в колгоспах. Він справляв весілля свого сина, на яке запросив 200 осіб. Один „гість" вкрав своєму сусідові золотого годинника. Ревідували всіх гостей і знайшли вкрадену річ у кишені „гостя-злодія". Гості відбули „барабанний суд" над злодієм, били його і викинули. Та на цьому не закінчилася історія, бо тепер партія питається, як міг Шабуров мати золотого годинника, коли він мав тільки 950 рублів місячної платні. Ця обставина дозволила партії викрити великі крадіжки своїх урядовців, бо в Совєтів золотий годинник — це така дорога річ, що її не має права мати навіть той урядовець, що заробляє 950 рублів місячно . . .

Член італійського парляменту на гостині в УКК

Ню Йорк. — Представники Українського Конґресового Комітету і Пан-Американської Української Конференції гостили минулого тижня князя Аліята ді Монтереалє, видатного італійського представника та члена італійського парляменту, заступника голови Т-ва Італійсько-Української Дружби. Гостя привітав від УККомітету його діючий заступник голови Дмитро Галичин, підкреслюючи, що князь ді Монтереалє в своїй праці виявив себе справжнім і вірним приятелем українців. Між іншим, коли в 1950 році італійський уряд на домагання Совєтів інтернував 26 українців та придержав їх на острові Ліпарі, це був власне князь ді Монтереалє, що протестував проти цеї акції в італійському парляменті, гостро критикуючи при цьому за таку поведінку тодішнього міністра закордонних справ, сьогодні покійного графа Сфорцу. Власне князеві де Монтереалє треба у великій мірі завдячувати звільнення тих інтернованих. Від УНРади вітав Гостя представник У. Н. Ради в ЗДА д-р Степан Витвицький, про працю УКК інформував ред. Володимир Душник, а слово забирали теж адв. С. Ярема, адв. М. Пізнак, проф. М. Чубатий, д-р Л. Мишуґа, ред. Б. Кравців, д-р Шандор та ред. С. Шумейко. Князь ді Монтереалє, відповідаючи на привіти, виявив велике знання української історії та українського положення, підкреслюючи зокрема спільну боротьбу українського та італійського народів проти комунізму, як теж політичну і господарську пов'язаність України та Італії через Середземне і Чорне море. Князь ді Монтереалє був зупинився в Ню Йорку під час своєї поїздки у важливій міжнародній місії.

ЕВРОПЕЙСЬКА АСАМБЛЕЯ ПРИЙНЯЛА „ПЛЯН ІДЕНА"

Страсбурґ, Франція. — Дорадча Асамблея Ради Европи прийняла вчора майже одноголосно, бо 102-ма голосами при одному тільки здержаному, англійську пропозицію, завданням якої є встановити тісніші органічні зв'язки між шістьома континентальними европейськими державами, які поклали вже основи під господарську, політичну і оборонну федерацію, та між Великою Британією і іншими европейськими країнами, які належать до Европейської Ради. Резолюція, яку видвигнув британський секретар закордонних справ Ентоні Іден та яку називається тому „Пляном Ідена", передбачує, що представники Британії й сімох інших країн, які є членами Ради Европи, повинні засідати в усіх законодавчих і екзекутивних понадаціональних органах зложеної з шістьох країн европейської спільноти. До тої спільноти належать Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Голяндія і Люксембурґ. Вони підписали Плян Шумана про злиття їхньої вугільної і сталевої індустрії, як теж договір про оборонну спільноту, приймаючи опісля резолюцію, на підставі якої змагатимуть до політичної федерації. Британія була запрошувана до тої спільноти, але вона відмовилась від неї з уваги на свої зобов'язання відносно країн британської спільноти народів. У висліді їй загрожувала до деякої міри ізоляція від континентальної европейської спільноти, що могла б мати неґативні наслідки для Британії не тільки в господарській ділянці, але й зменшувала б її політичний авторитет. На підставі прийнятої Дорадчою Асамблеєю резолюції, Британія подібно як теж Скандинавські країни, Ірляндія, Ісляндія, Греція і Туреччина матимуть право мати своїх представників в усіх органах европейської спільноти, й ці представники матимуть всі права, за виїмком права голосування. Резолюція для своєї правосильности, як і всі рішення Дорадчої Асамблеї, повинна бути затверджена ще Радою Міністрів Европейської Ради, як теж відповідними органами европейської спільноти шістьох континентальних країн. Ухвала цеї резолюції була остання на порядку нарад Дорадчої Асамблеї на теперішній сесії.

Вибори в Японії

Токіо. — У вівторок 30-го вересня почались в Японії вибори до парляменту, перші вільні вибори в суверенній Японії після другої світової війни. Понад 45,000,000 японців і японок управнені голосувати та вибрати 466 членів нижчої палати парляменту. В цілій Японії відкрито 43,000 виборчих льокалів. На ділі ці вибори будуть всенародним плебісцитом, в якому японці одобрять або відкинуть вже чотиролітню владу теперішнього уряду прем'єра Шіґеру Йошіди та його рішальні для Японії потягнення, включно з мировим договором. В основному передбачується перемогу очолюваних прем'єром Йошідою лібералів, які в дотеперішньому парляменті мали 285 представників, отже абсолютну більшість.

Китайські комуністи навчають католицьких обрядів для замилення очей чужинцям

Гонґ Конґ. — Другого жовтня відкривається в Пекіні шумна „Азійська й Тихоокеанська Конференція Миру", в якій мають брати участь тридцять три країни. До цієї конференції комуністична китайська влада приготовляється дуже основно, бо навіть навчає вибраних комуністів, як, згідно з католицьким обрядом, клячати, складати руки до молитви, кланятися і д. Роблять це вони в цій цілі, щоб ці витресовані „католики" могли демонструвати перед чужинцями, що в Китаю панує воля релігії.

Пригода д-ра Шахта в Швайцарії

Женева. — Швайцарія ще 1945 р. заборонила бувшому німецькому директорові Райхсбанку д-рові Шахтові приїзд до цеї республіки. Ця заборона важна досі. А проте д-р Шахт прилетів в суботу 27 вересня, по дорозі з Каїро, літаком на летовище в Женеві. Там він мусів чекати цілу ніч, бо не було получення до Німеччини. Д-р Шахт зачав нарікати перед швайцарським поліційним офіцером на швайцарські порядки, і робив це так довго, аж йому втік автобус. Та поліція дозволила д-рові Шахтові перебути ніч в готелі, а не в почекальні літунської лінії, і запропонувала відвезти його своїм власним автом. Так і сталося, хоч Шахт далі нарікав на Швайцарію. Ця вся пригода була б нікому невідома, але д-р Шахт, приїхавши до Франкфурту, зажадав, щоб німецька літунська лінія запитала Швайцарію, чому вона його стерегла поліцією. Тоді швайцарська поліція виявила публічно, як воно в дійсності було „з тим переслідуванням поліцією д-ра Шахта в Женеві."

ЗАМІТНА ВИБОРЧА ПЕРЕМОГА БЕВАНА

Моркемб, Англія. — Анюрін Беван та його лівий бльок в британській Лейбуристській партії здобули велику перемогу у виборах екзекутивних органів партії на краєвій конвенції. Досі на всіх 27 членів Краєвого Екзекутивного Комітету Лейбуристської партії прихильники Бевана мали 4 місця, а тепер здобули ще два більше, так що маючи шістьох своїх представників в Екзекутиві, цей лівий бльок матиме без сумніву великий вплив на дальшу політику та плянування партії, хоч ці впливи ще далеко не будуть рішальні. Беван сам теж увійшов до Екзекутиви. При цьому інтересно, що прихильники Бевана були обрані виключно льокальними організаціями. На всіх 27 членів екзекутиви професійні спілки вибирають 12 осіб, і між обраними немає ані одного прихильника Бевана. П'ятьох членів вибирають жінки, що є членами партії. Соціялістичні, кооперативні і професійні організації вибирають кожна по одному членові, а сімох членів вибирають льокальні організації і власне вони вибрали шістьох прихильників Бевана. Керівник партії Клемент Атлі і касир партії Артур Ґрінвуд входить до екзекутиви з уряду. Здобуття двох місць більше в екзекутиві партії збільшить авторитет прихильників Бевана та дасть їм більший вплив на її рішення, що може потягнути більше на ліво й цілу партію. Інтересно, що цим разом перепав при виборі до екзекутиви один з найстарших і найвидатніших лейбуристських діячів, Герберт Моррісон, секретар закордонних справ в останньому лейбуристському уряді.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОМУНІСТИ І ФЕДЕРАЛІСТИ

З хвилиною, як із загостренням відносин між Америкою та західними демократіями з одного боку і Совєтським Союзом з другого почали активізуватися проблеми нового ладу на просторах теперішньої совєтської імперії, на кін міжнародної політики почали виходити з подивугідною впертістю і швидкістю концепції так званого східно-европейського федералізму. При цьому з окремим завзяттям та всілякими явними і таємними силами форсується т. зв. український федералістичний „рух", себто шукається холуїв, що в своєму невігластві, злобі або прямо продажності творили б фасаду цілком і точно означеної та тонкими нитками шитої політичної інтриги з далекосяглими цілями.

Вже від самого початку цього „федералістичного руху", пропаґандивними цілями якого називається федерацію „вільної України з вільною Росією", а дійсною метою якого є ніщо інше як тільки збереження російської імперії після евентуального розвалу большевизму, були серйозні підозріння, що за цілим тим „рухом" криється далеко більша сила, ніж ціла еміґрантська білогвардійщина, горстка українських холуїв та їх „сторонніі сообщєнія". Що більше, знавці большевизму та їх метод діяння на далеку мету, відразу видвигнули підозріння, що за тою цілою акцією може критися далекосяглий плян, створений „мозком світового пролетаріяту" в Москві.

Ми далекі від того, щоб ці підозріння піддержувати, як довго немає на це конкретних доказів. Проте, вже аж надто вражає факт, що комуністи в Москві і т. зв. федералісти у вільному світі в цьому відношенні стоять абсолютно під тим самим знаком. Все, що відноситься до взаємовідносин між Україною і Росією має і в комуністичній пресі і у федералістичних „сторонніх сообщєніях" абсолютно ту саму закраску, ту саму ціль, майже ту саму фразеологію, хоч і підлиту відповідним коньюнктуральним сосом.

Інтересне явище, що власне із загостренням совєтсько-західної кризи і совєтсько-російська політика в Україні, і біло-російська політика на еміґрації акцентує і звертає свою головну увагу на „нерозривну єдність" російського і українського народів. Це ж цілком певно не був припадок, що Сталінів віце-консул на Україні Мельніков на з'їзді комуністичної партії в Києві вважав за відповідне підкреслити, що, мовляв: „Об'єднання України та з'єднання її з Росією в одну російську державу врятувало український народ і державу та забезпечило їм розквіт і розвиток". В дальшому цей Сталінів губернатор в Україні — згідно з повідомленням Н. И. Таймсу — заявляв, що „український народ відчуває глибоку пошану та вдячність до великого російського народу і вважає його своїм старшим братом" і що „все, що є найкраще і все що найкраще має український народ, він одержав його при допомозі російського народу під проводом партії Леніна і Сталіна".

Чому ці наглі і вперті підкреслювання та наголошування по цей і по той бік залізної заслони про „єдність" українського і російського народів та про „пошану, любов і вдячність" гнобленого українського народу до свого російського ката? Відповідь може бути тільки одна: власне цими деклятраціями за залізною заслоною та штучно склеюваним „федералістичним рухом" на еміґрації та сама імперіялістична Москва в своїй червоній і білій відміні намагається закрити і приглушити перед вільним світом щораз могутніший голос, спрецизований колись М. Хвильовим і піддержаний суцільно всіми верствами українського народу та скроплений кров'ю мільйонів українських борців за волю. Голос цей виразний і недвозначний: Геть від Москви!

Навряд чи є ще сьогодні в світі сили, які могли б цей голос придушити і в цьому нічого не змінить об'єднана під одним знаком акція комуністів і федералістів.

Ген. Смит про комуністичне просякання

Про загрозу самій Америці з боку комуністів виявила тепер свою думку така людина, до голосу якої треба пильно прислухуватись кожному, що бажає добра цій країні. Цею людиною є ген. Волтер Бедел Смит, б. шеф штабу при ген. Айзенгавері в часі другої світової війни, пізніше американський амбасадор до Москви, а від двох років голова Центральної Розвідчої Аґенції.

Коли така особа як ген. Бедел Смит припускає, що комуністам могло вдатись дістатися навіть і до його установи, чи до їй подібних, що мають дбати про забезпеку країни, то що тоді думати про іншого роду урядові установи, включно з військовим і департаментом стейту?

Завданням організації, яку очолює ген. Смит, є слідкування за комуністичними шпигунами, що працюють в користь Москви. Ця установа працює здебільша в Европі, а не в Америці, але це не зменшує в ніякому разі того, що заявив ген. Смит, що знає політику Совєтів з першого джерела, як теж знає з власного досвіду шляхи комуністичної інфільтрації. Ген. Смит цілком слушно підкреслив, що комуністи не дурні; вони добре вишколені й знають, як підходити до людей та організацій. Тому краще думати, що вони можуть обдурити кожного. Так думає генерал Смит теж і про себе самого і свою власну установу. Як дуже він різниться щодо цього від президента Трумана, який в той сам час, відбуваючи агітаційну подорож, заявив: „Ми розторощили комуністичну конспірацію в цій країні".

Як далеко до цього, що заявляє президент, можна пізнати хоч би з слідства, що ведеться в Вашинґтоні в справі комуністичної інфільтрації нюйоркських шкіл чи фільмової промисловости в Галивуді. Вони дають нам вияснення, чому деякі з галивудських „зірок" добилися слави і грошей, хоч не мають особливих талантів, як це є, наприклад, з акторкою Джуді Галливуд, що завжди виступала в різних підприємствах аранжованих комуністами на різні цілі, а ні разу в ніякому іншому. Не менше цікава історія з Чарлі Чапліном, ім'я якого було теж постійно зв'язане з комуністичними імпрезами, включно з мировими та який здобувся на фільм проти Гітлера і Мусоліні, яких добре висміяв, але якось ніколи не знайшов можливости сказати якесь погане слово проти Сталіна.

Не сумніваємось, що Еф Бі Ай має багато зібраних матеріялів, які кидають широке світло на комуністичну інфільтрацію у різних ділянках американського життя. Проте не можна ніяк погодитись з през. Труманом, що комуністична інфільтрація в цій країні вже „розторощена". До цього ще дуже далеко. Зате слушні завваги ген. Смита, що комуністи ще й нині далі займають місця в таких державних установах, чи в промислі, що повинні бути повиті найбільшою тайною ради безпеки країни.

Іван Кедрин

ЛІТЕРАТУРНІ ТУРБОТИ

Ми вже дуже далеко від дат 1798 і 1837 і навіть не можемо вже вчутися в почування земляків із того часу, коли вони раділи, що полтавський дідич Іван Котляревський перепачкував рідну мову в „перелицьовану" „Енеїду", або, що золочівсько-львівському духовному семінаристові Маркіянові Шашкевичеві вдалося аж у Будапешті видати маленьку збірочку „Русалку Дністрову". Наш національно-політичний здвиг не залежить вже виключно від літератури й українська історіософія жалкує сьогодні, що відродження України розпочалось не від якогось політичного акту, від політичного маніфесту, революційного здвигу, політичної демонстрації, а від літератури. Славимо ми ці перші наші літературні появи та їхню відродженецьку силу, але не захоплюємося, що ті перші сміхомовні чи ліричні твори потягли за собою добу побутового сентименталізму Квітки-Основ'яненка чи примітивну сатиру Гулака Артемовського й започаткували десятиріччя просвітянщини, із котрої щойно Драгоманів пробивав „вікно в Европу". Правда, це було виховування народу, що наслідком історичних обставин став тільки етнічною масою, але в нинішній стадії нашого розвитку ми можемо вже ставитись до всіх цих явищ не тільки коліно-приклонно, але й критично. Література започаткувала українське національне відродження й відродження української культури. Сьогодні вона перестала бути єдиним виразником не тільки політики, але й культури. Проте всі ми знаємо і здаємо собі справу, що так, як політика не може існувати й мати будь-які успіхи, коли завмре національна культура, так само культура не може процвітати, коли завмре література. І тому правильно не сходить із сторінок українських часописів, розсіяних по світі, журба за стан нинішньої української літератури, — чи, конкретніше, за літературну творчість письменницького активу, який перейшов з України на еміґрацію, або повстає вже на еміґрації.

Кожні міркування на цю тему мусять частинно повторяти речі, що вже були сказані неоднократно. Наприклад: невтішні умовини життя і праці наших письменників, які вже й на рідній землі не могли жити з свого пера, а тут, в Америці, опинились в таких заробіткових обставинах, які часто відбирають їм охоту взагалі хапати за перо. Щоби творити, треба мати відповідну атмосферу, треба мати відповідну духову настанову, треба мати час і настрій, треба мати змогу літературно працювати, бо це праця, а не забава. Умовини життя деяких наших чільних письменників в ЗДА і Канаді поправились, порівнюючи з двома-трьома роками тому, але є далекі ще від умовин, потрібних творчому письменникові. А щоб він мав спонуку творити, потрібні дві передумови: 1) свідомість, що він зможе видати свій твір друком і 2) що його твір стане відомий загалові з голосів критики та що він сам знайде в цій критиці відгук своєї творчости. Відома видавнича мізерія української еміґрації. В Канаді є бодай видавництво І. Тиктора, в ЗДА нема ні одного, а латають цю діру спорадичні відважні спроби В-ва „Київ" у Филаделфії, чи УВАН в Ню Йорку (при назві й технічному оформленні „Літературних Збірників", що не заохочують масового покупця), чи — ще рідше — видавничі спроби окремих наших книгарень. Безумовно, що до категорії духових спонук для письменників належать також літературні конкурси і добре сталося, що „Свобода" зробила такий почин.

Але одночасно преса грішить у відношенні до літератури давніми українськими гріхами. Наші літературні рецензії все ще не можуть визволитись з тенет або дитирамбічних похвал, або шкільного реферування змісту (за прикладом деяких давніх історикув української літератури, з О. Огоновським у проводі). Цікаво, що в той сам (дитирамбічний) тон впав навіть такий чільний письменник і людина з тонким вичуттям літературних вартостей, як автор статті у „Свободі" підписаний ініціялами „С. Г." („Літературний конкурс „Свободи", ч. 225 з 26 серпня ц. р.), де він, подаючи дійсно великі додатні прикмети нагородженого конкурсом оповідання (фантазія автора, оповідацький талант, зв'язкість акції), не зазначив так само поважних хиб: непотрібне перевантаження короткого оповідання аж двома зовсім окремими сюжетами, „усметнення" в с і х героїв (як у „Пісні про Нібелюнгів"?!), врешті введення наприкінці „деус-у екс махіна" з воскресенням одного з них, не в якійсь акції, а просто словами, нелогічною заявою автора. Подібний підхід до рецензії, як складової частини літературного життя, можна зауважити також у „Києві", що зрештою дуже строгий (чи не надто серед нашої літературної бідности?) у підборі „строго літературного" матеріялу. Самі тільки похвали і безкритичність є нещастям і ведмежою прислугою і для театру і для літератури, як і для кожного роду мистецтва. Кривдою для письменників є теж промовчування їхніх виступів, як доказів їхньої живучости. Це, наприклад, безумовно ненормальне явище, що в недільному літературному додатку „Свободи" не знайшлося ні на один „інч" місця для згадки про два Літ.-Мист. Ярмарки, влаштовані в мин. сезоні Літ. Мист. Клюбом в Ню Йорку: прочитано там уривок з недрукованої повісти померлої письменниці, недруковані вірші чільних наших поетів, уривок спомину чільного письменника, недруковані ще тоді оповідання чільних гумористів — у пресі ані чичирк. Те саме торкається численних виступів різних письменників на їх літературних вечорах. У чому ж полягає живий зв'язок письменника з громадянством і хто має піддержувати його та покровительствувати йому, як не ті письменники й рецензенти, що працюють у пресі і мають до неї безпосередній доступ?! З свого боку Редакції могли б з користю для читачів і літератури ввести принцип — негайного і поважного відгуку на всі прояви літературного життя.

Але літературні турботи не обмежуються до бідкань на громадянство, що воно матеріяльно й морально цілком або замало опікується письменниками і їх працею. Другий бік медалі — це претенсії до самих письменників. Безумовно, можуть бути письменники, що свідомо самі скажуть: „пишу лише для себе" — і тоді вони не можуть мати ніяких претенсій до громади. Коли ж твори писані для громади, то не можна ремствувати на громаду, що вона не купує твору, писаного для „надлюдей", або лише для вузенького кола звеличників стилю і маніри даного письменника. Очевидно, література — це не масова аґітка і нам не треба пригадувати це. Але нема ніякого сумніву, що деяка скількість наших письменників (в тому числі поетів) хворіє нині недугою такого „модернізму", який є нестравний для широкого кругу інтеліґентської читацької публіки. Письменник не мусить знижуватися, ніхто цього від нього не вимагає, але хай і не вимагає від читача, щоб він був вдоволений, коли його тягнуть за волосся вгору і кричать на нього: підтягайся, бо ти „відстав". Це торкається мови і стилю: штучність, кованість, аж надто далека і постійна відірваність від живої мови живих людей та аж надто велика спекуляція на признання від майбутніх поколінь, що вже „дозріють". Сучасні українські письменники, що живуть поза Україною, не можуть забувати, що прийдешнє покоління буде поза Україною г і р ш е володіти українською мовою і тому не треба з почуттям вищости дивитися на тих, що ще володіють нею розмірно добре, винісши її знання з України й українських шкіл, та відчувають потребу книжки. І було б дуже добре, коли б із рядів самих письменників виходила реакція на відштовхування деякими письменниками читача від книжки, роблючи її предметом не поважної культурної розваги, а експериментів, що їх треба „гризти", „розгризати" і в них „вгризатися".

З'їзд німецької соціялдемократії

(Надіслане з Дортмунду)

24 вересня відкрився З'їзд Німецької Соціялдемократичної партії в Дортмунді. Соціялдемократи Німеччини готувалися до з'їзду ще за життя свого динамічного провідника Курта Шумахера. Смерть вирвала Шумахера з рядів партії, яку він з величезною енерґією вибудував після руїни гітлерівської „Третьої імперії". За 7 літ по війні німецька соціялдемократія стала найсильнішою партією в цій країні. В співпраці з професійними союзами Соціялдемократична партія творить основу нової, демократичної Німеччини, неподібної до малокровної Ваймарської республіки і непримиренно ворожої до гітлерівської тиранії і до всякої іншої диктатури.

Соціялдемократія Німеччини стоїть у гострій опозиції супроти уряду д-ра Аденауера, як у політиці внутрішній так і в закордонній. Соціялдемократи домагаються справедливого поділу тягарів між бідними і багатими. Коло 10 мільйонів німців, виселених із східніх областей на Захід, не закоренилися в нових країнах, велика частина їх живе з ласки держави, що дає їм ледве вистачальну допомогу. Соціялдемократи підкреслюють, що поряд з цією нуждою мільйонів, у Західній Німеччині виросли групи нових мільйонерів, і що одного з „босів" німецького збройного промислу — Круппа — випущено з тюрми на волю і віддано йому мільйонове майно в Рурській області. В закордонній політиці соціялдемократи настоюють на те, щоб уряд ужив усіх можливих заходів для об'єднання Німеччини, напр., через конференцію великодержав з Сов. Росією. Вони закидають урядові Аденауера, що він в'яже Західну Німеччину довголітніми договорами з Францією та іншими країнами і не зробив спроби конференції великодержав у справі Німеччини. Німецькі соціялісти заявляють, що для успішного вкладу Німеччини в діло оборони Европи перед російським імперіялізмом, треба наперед дати повноправність і рівноправність німецькому народові з іншими вільними країнами. Соціялдемократи заявляють, що будуть за скасування договорів, які підпише теперішній уряд про озброєння Німеччини; якщо вони переможуть у виборах до парляменту, то поведуть переговори з демократичними державами про зрівноправнення Німеччини. Ці проблеми стоять в програмі з'їзду Соц. дем. партії в Дортмунді.

Центральне географічне положення Німеччини в Европі ставило цю країну в осередку світової політики не раз протягом XIX і XX віку. Не забуваймо, що I і II світові війни мали свій початок з Німеччини. І тепер, хоч Німеччина розділена на окупаційні зони і не має свого війська, від розвитку подій у цій країні в великій мірі залежить будучність Европи. Тому не диво, що з'їзд соціялістів у Дортмунді відвідали представники преси з усього світу і що делеґати соціялістичних партій різних країн прибули на конґрес німецької соціялдемократії, щоб узяти участь у роботі з'їзду. Так, із Данії прибули — бувші члени уряду — Г. Гедтофт і Ф. Ніхсен; із Англії — С. Ровз, секретар інтернаціонального бюра Партії Праці; із Финляндії — А. Сімонен, був. міністер внутрішніх справ; із Голяндії — К. Ворінк, голова Партії Праці, А. Мозер, секретар і представники протестантської та католицької груп голяндської Партії Праці; із Японії — посол Оґасавара; з Норвеґії — посол Ф. Мос; із Швеції — Г. Андерсон, міністер шляхів і багато інших. Соціялістична Унія Центральної і Східної Европи (Лондон) вислала на з'їзд німецьких соціялдемократів трьох делеґатів: д-р Штефан Беде (Угорщина), д-р Вілієм Бернард (Чехія) і проф. Панас Феденко (Україна).

Перший день з'їзду був присвячений пам'яті померлого К. Шумахера. Голова міста Ф. Генслер у своїй промові дав оцінку життя і діяльности К. Шумахера. Зокрема підкреслив заслуги Шумахера, що своєю політикою розсіював недовір'я демократичного світу до Німеччини, після II світової війни. Після вибору президії слова привіту до Конґресу зложили делеґати з різних країн. Іменем Соціялістичної Унії Центральної і Східної Европи та іменем голови Української Соціялістичної Партії промовляв на з'їзді проф. П. Феденко. В промові він зазначив м. ін.:

„Партії Соціялістичної Унії можуть свої погляди висловлювати вільно тільки на чужині, але наші голоси чують в наших поневолених країнах. Наші народи, які мусіли переносити імперіялізм Гітлера і терплять під російським імперіялізмом, який перейняв від Гітлера і неславну ідеологію „пануючого народу", надіються, що доба всякого роду імперіялізмів мала б закінчитися. Ми спільно працюємо для визволення і демократичного розвитку наших народів, бо це є найпевніша ґарантія свободи і миру не тільки у нас, але в цілій Европі. Якщо европейські народи не знайдуть розумного шляху до об'єднання в межах демократичного союзу держав, то свобода всіх народів буде знищена російською комуністичною тиранією". (Далі про з'їзд другим разом).

Л. І.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

Ярослав Гриневич

МОЇ СПОГАДИ

У своїх спогадах про Василя Стефаника („Свобода" ч. 247 з 18 вересня ц. р.) проф. В. Дорошенко торкнув справу знайомства чи приятелювання між моєю пок. матір'ю та нашим великим письменником Василем Стефаником.

Може мої рядки висвітлять точніше деякі моменти взаємовідношення тих обох вже покійників.

Пок. мати згадувала нераз про те, як колись її родичі й вона жили у Кракові, куди австрійська влада перенесла її батька з рідних Винник з-під Львова. Тут, в Кракові, познайомився з нею студент медицини Василь Стефаник, який згодом став частим гостем в домі Банахів. Побачивши тут одиноку книгу, яка лучила новий польський світ і окруження моєї матері із українською землею та минувшиною, — а саме написану в церковно - слов'янській мові книгу „Народовіщаніє", — Василь Стефаник постановив повернути молоду дівчину Катрю для українського народу. Почалося від показання їй часопису „Діло", — яке вона у свойому незнанні і простодушності вважала за гебрейський часопис. Василь Стефаник вчив її читати й писати по-нашому а відкривши в неї декляматорський талант, запросив її деклямувати „Каменярі" на одній академії Франка. Що з цього вийшло, — коли учениця ще не опанувала як слід наголосів, про те згадувала пок. мати у своїх споминах.

Вийшовши заміж в 1895 році за учителя Остапа Гриневича пок. мати опинилась у Львові, в українськім духовім середовищі. Знайомство з великим Іваном Франком, який став опікуном початкуючої письменниці, і праця над собою промостили їй шлях в українській літературі.

Наше мешкання при вул. Ґловацького а відтак Муравській відвідували визначні письменники і мистці, — згадати б Івана Франка, Василя Стефаника, Петра Карманського, Василя Пачовського, Миколу Вороного, Івана Труша, Олексу Новаківського та других. Це були справжні духові бенкети, коли на вул. Муравській ч. 52, вечорами йшли розмови на різні літературні та мистецькі теми.

Василь Стефаник, коли із Русова приїздив у Львів, бував часто у нас. Приходив пішки. Ніколи я не зауважав під нашою кам'яницею Стефаникового авта. Говорив про свої щоденні турботи, про життя у Русові, з гордістю згадував своїх синів Семена, Юрка та Кирила. А коли двох останніх арештувала польська поліція, покійна мати заопікувалась ними та відвідувала їх. Розказувала опісля як то вони обидва представлялись їй вигукуючи із-за решітки: „Юрко!", „Кирило!" Про синів буду говорити ще на іншому місці.

В році 1926 помер мій батько. Я, моя сестра Одарка і брат Володимир були при матері, — яка свою письменницьку працю вміла завжди погодити з обов'язками найліпшої матері і господині в хаті.

Поштар приносив часто листи із Русова. Одного дня мати одержала від Василя Стефаника його оповідання „Сини". Прочитавши його, мати написала жартівливо Стефаникові: „Читала Ваші оповідання про синів. Що там Ваші сини, — то мої сини!" Річ в цьому, що сини Стефаника були молоді і не брали участи в наших визвольних змаганнях як вояки, — а тоді я і мій брат, як українські старшини, вернули з нашої визвольної війни: брат із кожухівського большевицького концтабору, а я з чотирикутника смерти, при чому про мене була вістка, що большевики розстріляли мене під Вапняркою.

Покійна мати мала книгу, у яку вписувались деякі наші письменники. З приходом большевиків у Львів 1939 р. книгу цю пок. мати дала на перехову до знайомих у Винниках і там вона пропала. Пригадую, що в книгу цю вписав свої вірші між іншими Марко Черемшина, Микола Вороний та другі. Були теж там стрічки Ольги Кобилянської. Василь Стефаник написав таке: „Твоя книга, Катре, золота і незаписана. Нехай її сторінки запишуть наші діти".

Одного дня я і мій брат застали покійну матір дома схвильовану, одначе веселу. Довший час вона нам нічого не говорила. Вкінці ми довідались, що в нашій хаті був Василь Стефаник з пропозицією до матері, щоб вона з ним одружилася. Мати виясняла йому, що в неї дорослі діти, що вона зв'язана зі Львовом, в якому є бібліотеки та що їй буде важко звикнути до нових форм життя на селі. — „Останьмо далі приятелями".

В одному із своїх листів Василь Стефаник запрошував пок. матір, щоб вона приїхала до нього на довший побут у Русів. „У мене хата простора і ковані скрині повні всякого добра" — він писав. Одначе пок. мати не скористала з цього запрошення.

В році 1935 я відчинив мою адвокатську канцелярію у Надвірній. Рік опісля в дні 7 грудня 1936 року, дивним збігом долі, в день ім'янин пок. матері, помер Василь Стефаник. Кілька тижнів опісля одержав я від матері письмо, у якому вона просила мене поїхати в Русів і забрати її листи до покійного.

Зимою в січні 1937 р. їхав я по копнім снігу саньми зі снятинського з а л і з н ичого двірця у Русів.

Тут віднайшов я хату Стефаників простору, наче гуцульська „гражда". В хаті були „ковані" скрині а на стінах висіли образи Стефаникової племінниці п. Плешкан, учениці Олекси Новаківського. Мене привітав син покійного Кирило і його дружина з дому Филипчак, родом зі сусідньої Стецеви. Переночувавши, на другий день вранці я пішов на могилу пок. Василя Стефаника. На високому, але розлогому горбі, з якого був вид на широкі русівські поля, вкриті снігом, — стояв високий дерев'яний хрест. На ньому і поруч нього, на могилі, видніли останки із похоронних вінків, ленти з затертими від снігу написами і ґірлянди паперового квіття.

Помолившися на могилі Покійного, я вернув у хату Стефаників. Кирило відшукав листи моєї матері і їх мені вручив. Пополудні ми поїхали у Стецеву у відвідини до Филипчаків і я повернувся у Надвірну, де мене ждали мої професійні обов'язки.

В році 1939 большевики зайняли Західні Українські Землі. Як бувший У.С.С. та український старшина, до цього заанґажований в громадській праці, я був наражений на переслідування з боку большевиків. Мої клієнти, гуцули, допомогли мені перенестись в гори, де я працював в лісництві. Тим часом НКВД арештувало і зліквідувало брата моєї матері, адв. у Надвірній, д-р В. Банаха. Того самого я міг сподіватися кожної хвилини.

У Свят Вечір 1940 року приїхала несподівано у с. Зелена до мене з далекого Львова покійна мати. Нам пощастило передістатись у Львів. Тут придумували ми як дістатися на захід. Тим часом в хаті треба було зробити лад з книжками та кореспонденцією. Тоді, в тих непевних часах, годі було зберігати пачки листування. Тим то й належить вияснити нерішучість моєї матері, яка, про що пише у своїм спогаді В. Дорошенко, — то залишала то відбирала з перехования свої листи.

В тім не було нічого дивного. Бо покійна мати, як українська державницька і націоналістична письменниця, авторка історичних повістей, звеличуючих славну минувшину західньо-українських земель, — могла сподіватись ворожого до неї наставлення большевицької влади.

Додам, наприкінці, що покійна мати говорила чистою українською мовою так як ми усі. Про те могли переконатись всі ті, хто її знав і з нею розмовляв. Не була це мова ні високолетна, ні князів ані боярів. Інакшою була мова її творів. Про її мистецьке значення була свойого часу розвідка нашого критика д-ра Остапа Грицая.

Жалію, що покійна мати не живе, — бо тоді могла б сама доповнити спомини В. Дорошенка про Василя Стефаника і про неї.

Саме в цьому році 26 грудня минає п'ять років від її смерти.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Д-р Володимир Галан,
б. командант 2. батерії 10. артилерійного полку УГА.

З БОЇВ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬК

(Відступ армій з-під Києва у вересні 1919 року).
(1)

Бої в Києві.

Зайняття Києва об'єднаними військами Української Народної Республіки 31. серпня 1919 року — це найбільший осяг українських збройних сил. Але в цьому світлому моменті були вже тіні майбутніх трагічних днів. Зараз при в'їзді до Золотоверхого почались бої з російською білогвардійщиною — з армією генерала Денікіна. Почалась нова війна молодої української держави і її об'єднаних військ на четвертому фронті з імперіялістичними загонами білих росіян, а вслід за тим загальний відступ української армії.

Що ж сталось у Києві?

В „Історії Українського Війська" сказно, що не всі мости на Дніпрі були обсаджені українським військом і тому денікінці могли перейти на правий беріг Дніпра до Києва. Це теж підтвердила військова історична комісія, яка в цій справі перевела розпити між учасниками боїв за Київ. (Ця комісія була зорганізована по переході українських частин до Чехословаччини в 1920 р. у Німецькім Яблоннім). Голова цієї комісії отаман Дяків дуже совісно, а рівночасно з військовим занням перепитав майже всіх учасників боїв за Київ і встановив, що на оперативній мапі Києва не було зазначено одного моста через Дніпро. Внаслідок того цей міст не був обсаджений, бо й не відомо було, що він взагалі існує.

Здається мені, що становище українських військ у Києві в серпні-вересні 1919 року можна порівняти до становища Галицької Армії у Львові в листопаді 1918 року. Навіть якби всі мости на Дніпрі були обсаджені, то денікінці були б нас всеодно з Києва скорше, чи пізніше витиснули. Головна причина в тому що населення Києва було ще тоді в більшій частині чуже українській визвольній боротьбі. Розуміється, що непорозуміння створив ще й наказ Головної Команди, щоб не входити в бої з денікінцями і старатись йти з ними на переговори.

Не буду входити в розгляд, чи зле, чи добре було це зарядження, скажу тільки, що армія — вояки почали мало-по-малу тратити віру у наш бойовий клич: „Через Київ дорога на Львів" — зокрема, коли почали надходити звідомлення про сутички Запоріжців з армією Денікіна. І тому — коли прийшов наказ відступати, всі були переконані, що найгірші передбачення стають дійсністю. Почалась війна на два фронти з тою ж таки російською окупацією, яка поділилась на два крила: ліве і праве, але об'єднана була супроти України, як її непримиримий ворог. І коли ще сьогодні дехто дивується, що і білі і червоні москалі можуть діяти об'єднано супроти України, то цього докази дали вже перші дні війни української держави з московськими наїздниками. Вже у 1919 році і ліві, і праві і центрально думаючі росіяни були об'єднані проти України. В московській пресі зараз другого дня після окупації Києва названо українців большевиками „второго сорта" — не зважаючи на те, що ті українці вели завзяту боротьбу з большевиками і неодного теж москаля охоронили від большевицької петлі.

Відступ до Бузової.

Наглий відступ з Києва спричинив хвилеве замішання в частинах УГА, бо продовж трьох днів не було зв'язку з командою Київської групи. Десята бригада і десятий гарматній полк, зокрема його друга батерія, яка була разом із одним куренем піхоти найдалі висунена на північ — бо аж до стації Яблінка, мали охороняти залічничну лінію Київ-Коростень, якою повинна була надійти амуніція з Києва. Наші кінні стежі пішли в Прип'ятські багна й ліси аж до міста Гостомля. В лісах довкруги стації Яблінка та й біля Михайлівки й Рубежівки скривались большевицькі загони. Коли прийшов наказ до відступу в ночі з 3. на 4 вересня 1919 р. лісами через Мостище до Бузової — большевики цілу ніч засипували нас стрілами. Були жертви: вбитий один гармаш і ще деякі ранені. Як наші гармати переїхали цими лісовими стежками — не загубивши ні одного воза, — зісталось для нас незрозумілим і дивним до сьогодні. Правда деколи треба було тягти гармати лише парою коней — пересуваючи їх поміж деревами. Старшини і підстаршини мали ще одно завдання: будити дрімаючих від змучення гармашів. Змучення людей, а теж і коней було таке велике, що гармаші засипляли просто на конях і часто валились на землю. Скорострілі ,які прикривали відворот, давали від часу до часу серію пострілів і цим відбирали відвагу большевикам від більших атак.

Наказ відступу прийшов так нагло, що не було й часу на підготову. Коли я повернувся вечором з розвідки з Гостомля, друга батерія й піхота вже відійшли були, залишивши лише нам маршруту відступу. Наше прощання з господарями в Яблінці було дуже сумне. Вони нас так гарно вітали, як визволителів, і напевно прийшлось їм за це витерпіти від большевиків.

Ранком 4 вересня 10 артилерійський полк прийшов до Бузової, села недалеко від шосейного шляху Коростень-Київ.

Похорон гармаша Зданіка.

Перш за все треба було похоронити погибшого гармаша Івана Зданіка, якого тіло, зложене у шкільній залі, діти прибрали квітами. Теслі збили дубову труну і хрест з написом: „В боротьбі за Україну віддав своє життя пушкар другої батерії 10 артилерійського полку УГА Іван Зданік з Озірної".

О год. 10 рано артилерійський полк і частини десятої бригади віддали останню почесть погибшому гармашеві. Відділи піхоти і батерії полку відвели його на місцевий цвинтар за селом, а о. М. Ріпецький, полевий духовник Х. бригади і отаман Кирило Карась, командант арт. полку, виголосили нагробні промови з великим чуттям. Зокрема отаман Карась — сам уроженець Великої України — неначе відчував, що галичанам дорожче було б лежати у своїй рідній Галичині, сказав: „Могила погибшого гармаша 2. батерії буде вічною пам'яткою нерозлучности й єдности усіх українських земель. Як колись сини широких степів гинули під Львовом, так тепер сини галицьких піль кладуть свої голови під Києвом за одну ж і ту саму велику ідею: за самостійність і соборність українського народу!"

За довгих шість років війни приходилось мені бачити багато трупів і тисячі могил, але ні одна з них не вбилась мені у пам'ять, як ця гармаша Зданіка. На прощання товариша з довгих бойових маршів ще з-під Львова, друга батерія створила почесну сторожу, та віддала сальву гострих стрілів у сторону ворога та й передала гріб під опіку сільської влади. Може знайдеться ще хтось, хто знає, що сталось з могилою цього гармаша?

(Продовження буде).

В. Коваль

III-тій ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД СУМА

4-го і 5-го жовтня ц. р. у Филаделфії відбудеться третій Головний З'їзд Спілки Української Молоді Америки.

Делегати від Осередків заслухають звітів керівників Головної Управи за минулорічну діяльність, піддадуть їх критиці та скерують увагу нарад на обговорення напрямних діяльности СУМА в наступному році.

Спілка Української Молоді Америки є організацією виховно-політичною, однак дотепер ці два відтинки не вдалось зрівноважити. Основна проблема культурно-виховна робота серед членства, яку на протязі трьохрічного існування СУМ-у невдалося наладнати.

Якщо говорити про успіхи СУМА, то їх досягнуто на відтинку популяризації українських визвольних змагань серед американців та інших народів. Успіхи в цьому напрямку пояснюються насамперед активною роботою відповідних відділів Головної Управи, а найголовніше, що ця робота ведеться серед молоді. СУМА зуміла вийти з гета та вторувала собі шлях туди, де не мають дотепер місця організації багатьох державних народів Сходу Европи. Як приклад можна навести З'їзд Світової Асамблеї Молоді в Ітака (ЗДА) у 1950 році, де в числі 60 делегатів з різних країн цілого світу були також представники СУМА. Велика антикомуністична маніфестація в Ню Йорку, а останньо Здвиг СУМА, знайшли позитивний відгук в американській пресі, а привітання від ген. Айзенгавера свідчить про те, що Спілка Української Молоді Америки розцінюється в ЗДА як позитивний чинник.

Ця активна діяльність назовні створює враження, про СУМА виключно політична організація молоді.

Але так воно не є. Українське громадянство не раз мало змогу ознайомитись з художньою самодіяльністю окремих Осередків. Спорт, танцювальні та співочі виступи сумівців у різних місцевостях ЗДА є наочним доказом того, що СУМА проводить також внутрішньо позитивну роботу. Головна Управа систематично на своїх сторінках висвітлює цю многогранну діяльність Спілки Української Молоді в Америці. Не провадить СУМА серед членства тільки освітньої роботи в такій мірі, яка б відповідала тим великим цілям, які взяла на себе ця організація. Основна причина такого стану відсутність в Головній Управі культурно-освітнього керівника, який би провадив цю ділянку роботи. Бездіяльною є також і виховна Рада СУМА завдання якої унапрямлювати виховну роботу серед сумівської молоді, опрацьовувати виховні матеріяли та залучати до виховної роботи наукові сили.

Це одна з найголовніших проблем, яку повинен розв'язати З'їзд.

Виховна робота серед сумівців є складовою частиною програми Спілки Української Молоді.

Третій З'їзд повинен вирішити й інші неменше важливі питання а саме: участь СУМА в створенні координаційного Центру всіх українських молодечих організацій в ЗДА, що його запропонувала створити Ліга Української Молоді Північної Америки на своєму З'їзді в Клівленді, вступ СУМА в члени національного американського відділу Світової Асамблеї Молоді, підтримка видання журналу для юних сумівців, що його підготовляє СУМ в Канаді та багато інших справ, що їх повинна буде реалізувати новообрана Головна Управа СУМА.

В доповідях буде насвітлена також справа відношення Спілки Української Молоді Америки до українських церков у ЗДА. Це питання виникло в зв'язку з тим, що дехто намагається посіяти зерно роздорів між православними й преко-католиками в СУМА.

Що СУМА має релігійного опікуна від греко-католицької церкви, а немає такого від православної не значить, що Спілка Української Молоді ставиться не однаково до обох віровизнань своїх членів. Відсутність релігійного опікуна для православних сумівців пояснюється виключно тим, що в ЗДА є кілька українських православних центрів. Опікун від одного з них наразив би СУМА на конфлікт з іншими, що було б тільки на шкоду Осередків, які існують в різних місцевостях ЗДА.

Спілка Української Молоді Америки виховує своїх членів в дусі християнської моралі, в дусі соборности всіх українців.

Доки ці засоби будуть збережені в СУМА вона має всі можливости рости і розвиватись. Християнська мораль і соборність це запорука успішної дії української молоді на користь визволення українського народу, це найвища данина Богові й Україні!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

СТАН КОЛХОЗНОГО ТВАРИННИЦТВА

„Пшеницизація„ України, як згадано вище, веде до занепаду сільське господарство України. Цього року в совєтській пресі майже не подаються вістки про виконання плянів з заготівлі тваринницької продукції. Бо й де її взяти, коли „в Лебединському районі Сумської області . . . в цілому в районі за перше півріччя одержано від кожної фуражної (цебто продуктивної, що не є яловою чи хворою, — ред.) корови лише по 692 літри при річному пляні 1950 літрів" („Рад. Укр." 8 серпня).

РОЗВІВСЯ В 88 РОЦІ ЖИТТЯ

Рюбен Фар з Доверу в Н. Дж. розвівся зі своєю 72 річною жінкою, з якою жив від 1933 р., бо вона не хотіла з ним, 88 річним, довше жити і ще 1950 р. його покинула. Судовий урядовець заявив, що це найстарші його розводові клієнти, бо разом мають 180 років.

Голоси Читачів

Українець, що рятував жидів

В ч. 254 „Свободи" є стаття Кедрина — „Хто з українців рятував жидів". Під ч. 3 є згаданий там Олександер Кривовяза. Про нього можу подати де-які інформації. У статті сказано, що де-які з жидів, ним врятованих, хотіли б йому допомогти, то для цієї мети подаю про нього те, що сам знаю.

А саме: в 1950 році я був реєстраційним референтом у таборі Пфорцгайм (Баден), в списках таборян було прізвище Олександер **Кривовяза**. Знав я його особисто — в таборі він був вчителем таборової української школи. В лігі 1950 року його разом з багатьма іншими перевезли з табору Пфорцгайм до табору Еттлінґен (біля Карлсруге), бо, по новому ІРО-вському плянуванню табор Пфорцгайм був призначений для тих, що мають шанси на еміграцію, а табор Еттлінґен для тих, що не мають шансів на еміграцію. В короткому часі той табор Еттлінґен, в якому перебував і п. Кривовяза, був зліквідований зовсім. Людей з нього передали „на німецьку економіку", тоб-то: німецькі урядові чинники їх всіх перебрали до своєї евіденції, розприділили по декілька осіб по селах та містах провінцій Баден та Віртенберг і туди ж їх порозвозили. Куди саме попав п. Кривовяза — я не знаю. Довідатись про те можна способом подачі оголошення в ульмівських „Українських Вістях". Наскільки мені відомо, та поскільки мені не зраджує пам'ять, п. Кривовяза попав до категорії немаючих шансів на еміграцію саме тому, що не пощастило йому дістати ашуранс. Щодо особи п. Кривовязи: старший чоловік, тихий, скромний. В кожному разі заслуговує того, щоб йому допомогти вирватися з осоружної Німеччини, де часто кожний з наших чує сичання: „фарфлюхтер а у с л е н дер". Таке вже наставлення німців до всіх перебуваючих, чужинців. Так їх навчив ще їхній Гітлер. Можна собі уявити, як себе чутливий чоловік в такому оточенню почуває, а таким чутливим чоловіком безперечно п. **Кривовяза** є. Отож: добре діло зробите, коли скомунікуєте його, по вище даним вказівкам, з тими чинниками, які його долею хотіли б заопікуватися.

Ю. Маслівець.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В БРАЗИЛІЇ

Ювілейне свято „Хліборобсько-Освіт. Союзу" в Курітібі пройшло величаво. З'їхалось багато делеґатів та гостей. Надійшло багато поздоровлень із різних українських організацій поза межами Бразілії. Отримали ми також поздоровлення від полк. Андрія Мельника. Відпис читано стоячи та під безвпинними оплесками.

Михайло Рубінець, ген. секретар УЦР, делеґат „Відродження" на Ювілейний З'їзд Хліборобсько-Освітнього Союзу в Курітібі, де він був обраний до президії З'їзду, відвідав також Ріо де Жанейро, де перебув п'ять днів у товаристві українського посла до федерального парляменту п. д-ра Фірмана. Разом із ним він прийнятий 21 липня у п. Жоава Неевеса, міністра зак. справ Бразілії. Того самого дня Національна Радіовисильня повідомила про це побачення, а на другий день були про це статті в місцевій пресі.

Перша приміція в Іваях. Неділя 27 липня 1952 записала прегарну сторінку в історії Іваїв. За час 44-літньої своєї історії не один то вже важний факт глибоко зарисувався в па'мяті тутешніх поселенців. Одначе, такої події, як була врочистість 27. тут ще не бувало. Був це день першої Служби Божої одного з 4-х недавно з Риму прибулих отців.ВСпр. о. Єфрема Василя Кривого, ЧСВВ, сина Івана і ССофії Кривий. Новосвящ Єфрем це перший Апостол-священик що його видала наша парохія.

В АВСТРІЇ

Украіна на виставці мистецтва в Зальцбурзі. В Зальцбурзі, в Австрії, відбулась виставка мистецтва. Взяли в ній участь також народи з поза зал. заслони, а поміж ними і українці. УЦДОА, а головно його голова д-р Бемко подбали, щоб український кутик на виставці був цікавий для відвідувачів і він таким і був.

Відвідали виставку Високий Комісар для Скитальців, його представник на Австрію д-р Б е р м а н, архиєпископ Зальцбурґа д-р Р о р а х е р, представники американських властей та очевидно представники преси.

В НІМЕЧЧИНІ

Кількo в Німеччині скитальців. Всіх скитальців в Німеччині є ще 200,000, а між ними понад 30,000 українців. Організація Спілка Бездержавних Чужинців звернулася до Об'єднаних Націй зазначуючи, що хоч по війні вже сім літ, але справи 200,000 людей ще не полагоджено. Ще живуть вони на прошенім хлібі і не знаючи ,що з ними буде завтра. Вже час їх справу вирішити.

Концерт української пісні для німецької публіки влаштував в Туцінгу 9. 8. ц. р. чоловічий хор під керівництвом о. Заяця. Такий самий концерт був повторений для німців в місті Вольфратсгавзен, 14. 8., а через два тижні буде повторений у Штарнберзі.

Протестаційні збори в таборі Валька. 7. серпня ц. р. минуло 20 літ, коли комуністична влада застосувала супроти поневолених нею народів, а зокрема українців, жахливий в своїх наслідках засіб боротьби — голод, тобто свідоме масове виголоджування населення.

Щоб пригадати світові про цю рафіновану методу винищування Москвою українського народу, запротестувати проти продовжування подібних метод по нинішній день і вшанувати пам'ять жертв того модерного варварства, українські та інші скитальці, мешканці табору Валька відбули 17 серпня протестаційні збори. Цього дня ранком місцевий українсько - католицький парох о. Дмитришин відправив при вівтарі, побудованому на таборовій площі, Службу Божу і панахиду, після чого виголосив гарну, зворушливу проповідь. Одночасно теж православний священик відправив у православній церкві Службу Божу, а опісля на площі панахиду.

Після панахид відбулися протестаційні збори, на яких ряд промовців, делеґатів від різних установ і організацій, виголосили принагідні промови.

Українці Ню Йорку приготовляються до відзначення річниці УПА

Ню Йорк. — Репрезентована Комітетом Об'єднаних Українських Організацій міста Ню Йорку українська громада почала вже посилену підготовку до рекомендованого Українським Конґресовим Комітетом відзначення 10-тої річниці повстання Української Повстанської Армії та її боротьби за волю України. В тій цілі створено окремий Громадський Комітет українських організацій Ню Йорку і Метрополії, який 26-го вересня відбув свої наради, перевіряючи дотеперішні заходи та виносячи відповідні рішення до дальшої підготовки Академії-Маніфестації, яка має відбутися в неділю, 26-го жовтня, о год. 1:30 пополудні у великій залі Мангеттен Сентер. Із звітів виходило, що основну підготовку вже розпочато, задатковано залю та мобілізуючи публіку до участи в маніфестації. Працю почали вже теж поодинокі комісії, що мають приготовити програму, резолюції, відповідно удекорувати залю і т. п. В програмі маніфестації, крім визначних американських і українських промовців, між цими останніми одної жінки, що була членом рейдуючих частин УПА, будуть виступи об'єднаних хорів Метрополітального, Бояну та Думки, як теж виступ ансамблю бандуристів Ганушевського. З цеї нагоди збирається теж відповідний публікаційний матеріял про УПА та її подвиги.

9-ЛІТНІЙ Р. РУДНИЦЬКИЙ ЗДОБУВ ДВІ СТИПЕНДІЇ.

9-літній Роман Рудницький, старший син відомих мистрів, композитора-диригента та д-ра Антона Рудницького і співачки Марії Сокіл-Рудницької, здобув упродовж двох днів дві стипендії. 9-го вересня Филаделфійська Музична Академія признала йому одиноку повну стипендію для піяністів, для студій з славнозвісною піяністкою Аґі Ямбор, а наступного дня ця ж Академія признала Романові повну стипендію для скрипаків, для студій з самим директором Академії д-р Єне Санто. За час понад 80-літнього існування Филаделфійської Музичної Академії це перший випадок, що обі ці стипендії признано одній особі, як і перший випадок, що їх здобув — 9-літний хлопчик.

Роман Рудницький, який весною цього року був вибраний одним з чотирьох фіналістів конкурсу Филаделфійської оркестри, починає біжучого сезону виступати з власними концертами, одночасно як піяніст і скрипак.

ЧЕРГОВА ДОПОВІДЬ Ю. ТИЩЕНКА-СІРОГО В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в порядку звичайних вечорів в найближчу п'ятницю, дня 3-го жовтня, там виголосить чергову доповідь Юрій Тищенко-Сірий, який цим разом говоритиме про „Америку перед 40 роками". Початок доповіді о год. 8-мій ввечорі.

• РОЗШУКИ •

Пошукую сестру АННУ КАЧАЛА, дочку Марії і Миколи Федаш, з с. Сянки, пов. Турка, що виїхала перед 1914 р. з чоловіком Дмитром **Качала**. Має діти: Марія, Феня і Микола.

ЮРКО ФЕДАШ,
111 W. Raymond St.
Indianapolis, Ind.

1. **Шукаю Панства МАҐУРІВ**, які перебувають у стейті Огайо.
2. **Романа ШКІЛЬНИКА**, з Дрогобича, який перебував до розвалу Німеччини у місті Genthen, пошукує сестра — Федьків.

Закордонні, а особливо в Німеччині, часописи прошу передрукувати. Хто б знав про них, або вони самі — прошу писати до: **ROSALIA FEDKIW, 233 East 5th Street, New York 3, N. Y.**

ПЛІСАК ІВАН пошукує Рідних та Знайомих зі села Микуличі 2., пов. Володимир — Волинь. Прошу зголошуватись під адресою **716 E. 5th St., New York 9, N. Y. U.S.A.**

1). **ВАСИЛЯ КАБАНА**, що був у Австрії й з 1951 р. в ЗДА — може в Ню Йорку та 2). **БОЙЧУКА ВАСИЛЯ** з Буковини, з 1951 р. має бути в Филадельфії, шукає: **ILKO HUCUL, 390 Division St., Youngstown, Ohio.**

ПОПОВИЧА СТЕФАНА — давнього емігранта з с. Годвишні, пов. Городок, шукає **MICHAEL CHOROS, 823½ Salt Spring Rd., Youngstown, Ohio.**

Спорт

УСК ВІДКРИВАЄ СЕЗОН ПЕРЕМОГОЮ

С. К. ГЙОА — УСК 2:5 (1:2)

УСК: Цьолко — Шміґель, Сікеринець — Посмітюх, Підгорецький Я., Серант — Голюка II. (Павлюк II), Вітюк, (Маланчук), Голюка I. Павлюк (I) Роман — Колодій.

Суддя: А. Шмітт.

Публіки около 1200.

Факти: ворота для УСК-у здобули: 20 хв. Голюка II, О: :1, 40 хв. Голюка I 1:2, 47 хв. Павлюк II 1:3, 48 хв. Павлюк II 1:4 62 хв. Голюка I 1:5.

Наріжняки: 4:1 для Гйої. Невикористані ситуації: Гйоа — 10, УСК — 3.

Ню Йорк, 28 вересня ц. р.— У сезоні 1952-53 за мистецтво Національної Ліґи відмолоджений УСК переміг досить сильну норвежську дружину С. К. Гйою, що в її рядах є відомий репрезентант Н. Ліґи Ольсен. Ціла гра на пісковій площі в Брукліні проходила цікаво. Гйоа мала трохи більше з гри, зате УСК час-від-часу випадав (головно в другій половині), вислідом чого і були п'ять здобутих воріт. Звичайно, що перемога УСК-у зовсім заслужена. Гйоа при висліді 1:4 дещо зрезигнувала, але під кінець знову відновила дух.

На цьому місці хочу поділитися з читачами і менаджером УСК-у п. Біланом враженнями про дружину, що їх я виніс після цих перших мистецьких змагань. Починаю з воротаря: робінзонади, стягання „віконець", позиційна гра ,вибіги Цьолка ще раз переконують, що він є воротарем небуденного таланту. Шміґель — не один оборонець, а ціла оборона. Посмітюх — приклад жертвенности, що грає цілих 95 хвилин. Підгородецький Я. — підпора задів і футбольна особистість на площі. Серант — все вирівняний, завзятий і добрий. Голюка II потребує більше орієнтації, а заразом більше опіки від провідника нападу Голюки I, без якого я не уявляю собі нападу УСК-у. Павлюк I не є в найкращій формі, але він вже „підносить" її. Дебют Колодія вдалий, хоч він ще „не знає УСК-у". Павлюк II (сьогодні з щастям) може бути розв'язкою на праве крило. Вітюк —потенціонально добрий напасник, що потребує більше думати про „стежки" в обороні противника. Маланчук — талановитий з доброю прикметою притомности, але грішить ще часто „юніорськими" гріхами (сліпе скакання по відбір м'яча у противника). Загально теперішний УСК мусить поправити кондицію і співпрацю. Бажання є велике. Ми маємо повне право дивитися на нього з надією.

Роман Лисняк

УСК СІЧ, ЕЛИЗАБЕТ почав новий футбольний сезон такими товариськими зустрічами:

ТРИЗУБ ФИЛАДЕЛЬФІЯ— СІЧ 3:3 (1:0).

Перші повакаційні змагання не були для обох команд надто успішними та виявили в них деякі браки. Січ перевищала технічно і зуміла в 20-ти хвилинах другої півгри добути провадження 3:1. Змагуни Тризуба виказали більше завзяття та витривалости від слабих кондиційно Січовиків. Команда Січі вирівняна. В Тризубі вирізнявся грою Конопасевич. Д-р Павлічка теж але галасливою поведінкою. Ворота стрілили: для Тризуба всі три Конопасевич, для Січі Грецик 2, Сохан 1. Тризуб дуже щиро та гостинно принимав Січовиків перед та після змагань.

УСК СІЧ—ПАК ПОЛЬОНІЯ 1:0 (1:0).

Поляки зробили цій зустрічі рекляму голосних міжнародніх змагань, тому більш боліли цею прогрою, як наші втішались перемогою. Крім перемоги, ці змагання принесли українським футболістам багато похвальних голосів чужомовної преси. Наша команда сильно скріплена змагунами УСК-у Ню Йорк дала справжній концерт футболу в першій півгрі, обмежившись зате в другій до подиву гідної оборони для вдержання перемоги. Героєм змагань був Банах, притомний стрілець одиноких і гарних воріт, та воротар Цьолко, який бравурно боронив своєї твердині. Решта вив'язались вповні зі своїх завдань.

СК МАРІТІМО — СІЧ 4:1 (0:0).

Причиною прогри несподіваної, хоч і з першуном Ліґи Ню Джерзі, був все ще брак кондиції, що дався нашим в знаки у попередніх зустрічах та нездисциплінованість змагунів. Ворота з карного удару добув Лютак. На сходинах змагунів після змагань порушено справу покращання карности на грищі.

УСК СІЧ — ПКС ВІСЛА, Пасаїк 0:0.

Січовики безперервно домінували на грищі, але не вміли закріпити цеї переваги циферно. Змагуни взірцево співпрацювали, та можна надіятись, що за цим прийде і певна поправа в стрілові недиспозиції нападу. Не використано карного удару (Лютак).

На новий сезон УСК Січ перейшов до Ліґи Стейту Ню Джерзі, де сподівається відіграти належну пропагандивну ролю. В стейті Ню Джерзі цього року вперше об'єднано менші ліґи в одну, до якої зголосились теж нові клюби та навіть один бувший професійний. Краски Січі заступатимуть: Комарницький, Гевко, Кладко, Стек, Ценко, Панкевич, Коваль I., Лютак, Сохан, Коваль II., Маркусь, Кальба, Федишин, Жанчук.

В. С.

ЗВІТ

з пожертв зложених у Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті у Филаделфії за місяць березень 1952 р.

АЙДАГО:
Айдаго Фолз: С. Рибак $5.

ВИСКАНСИН:
Милвокі: Кирил Мирончук $10.65, С. Тинлик $1.

ДЕЛЕВЕР:
Вилмингтон: Тимотій Щкарупа $5.

ІЛЛИНОЙ:
Шікаґо: Відд. ОБВУ в Шікаґо (переслав О. Городиський) $10, Роман О. Смук $5, І. Павлиш $1, В. Тимчина $1, Богдан Михайлович $5, Ярослав Михайлович $5, Микола Шліхутко $5, Ярослав Рак $5, У. Целевич $2, Т. Кисілівська $3, Ярослав Войнарович $5, Григорій Лозинський $5, Андрій Ляхимець $10. Збірка з приводу хрестин сина пп. Хомик $11; зложили по $2: С. Дяків, І. Хомик, А. Козій; по $1: П. Слободян, В. Хомич, Б. Латаха, М. Кучма, М. Михайлишин.

ІНДІЯНА:
Геммонд: Микола Візняк $5, П. Пелешенко $1.
Ґері: М. Данко $1.
Наппані: Петро Поповзак $10.

КАЛІФОРНІЯ:
Лос Анджелес: О. Дворниченко $5.
С. Франсиско: А. Кундеус $1.

КОЛОРАДО:
Денвер: М. Федан $1.

МАССАЧУСЕТС:
Гусатоник: С. Стадник $2.

МЕРИЛЕНД:
Балтимор: Укр. Допомоговий Комітет у Балтиморі зібрав на переселенчий фонд $82. Зложили по $8: В. Камінський, О. Кос; по $4: Д-р О. Дерій, О. Головацький, М. Шулька, Г. Мартинів, Г. Хай, І. Смоляк, д-р Я. Хмілевський, Л. Хмілевська, Ю. Подоляк; М. Гаврилів $3; по $2: М. Андрушків, К. Бабяк, І. Андрушко, д-р Юрчинський, І. Горбачук, А. Стельмах, В. Бойко; по $1: Г. Войтович, О. Хархаліс, О. Хархаліс, С. Сузь, С. Мартюк, Т. Котик, Б. Войтович, А. Радь, О. Стельмах, д-р Котік, В. Стельмах, М. Стельмах, М. Бурий.

МІЗУРІ:
Ст. Луїс: П. Лесів $2.

МІННЕСОТА:
Міннеаполіс: А. М. Гайдуков з дружиною $10, Микола Палець $5.

МИШИҐЕН:
Ваяндот: П. Демянчук $1.
Ґренд Репідз: Впр. о. Володимир Соколовський $7.55.
Дітройт: Василь Фридрак $5, Т. Воляр $1, Б. Семеген $1, Ф. Польний $2, П. Ярмолюк $1.
Нортпорт: Андрій Процак $5.
Понтіяк: Г. Терентяк $1.
Ст. Пол: С. Коцюба $2.52.

НЕБРАСКА:
Лінколн: Михайло Калита $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Перт Амбой: Юлія Холодник $5, П. Король $1, Іван Ковалюк $10.
Гоп Лави: Пелагія Будняк $5.
Дейтон: М. Обріско з дружиною $10.
Елізабет: Роман Слободян $5.
Нюарк: В. Ремптер $1.

НЮ ЙОРК:
Ню Йорк: М. Перхач $1, С. Бартко $1, Іван Кудрій $5, Е. Серединська $5, Катерина Пелешок $10, Відд. ч. 1 СУА $10, Ірена Манукало і М. Малицька $5, Об'єднання Укр. Амер. Орг. м. Ню Йорку $200 (Шевченківський концерт), Петро Самсон $6.52, Григорій Яремчук $5, Микола Масюкевич $5.
Амстердам: І. Нагрилецький $1.
Бронкс: Джанет Бенцаль $10, Відділ ч. 4 СУА $10, Відділ ч. 8 СУА $10.
Бруклин: Анна Курило $5, Відділ ч. 21 СУА $65.
Веверлі: Михайло Мисько $21.
Гадсон: Д-р І. Подюк $1.
Гемстед: А. Шумило $1.
Елмайра: І. Рудий $1.
Йонкерс: Василь Мудрий $5.
Кортленд: С. Грес $1.
Мавнт Вернон: А. Гончаренко $5.
Найек: Петро Цар $5.
Оборн: Відділ УККА (коляда) $75.
Олбані: Д. Будиковський $5.
Олін: І. Базов $10.
Ром: Парафіяни Укр. Правосл. Церкви св. Миколая $36. Зложили: М. Грещук $5; по $2: С. Варакута, О. Неділько, А. Самійленко, М. Моцик; по $1.50: Д. Капцьо, Ю. Корсун; по $1: С. Яворський, М. Яворський, Ю. Яворська, О. Яворська, Т. Лаврюк М. Матвійців, А. Мандрик, К. Миханів, Ц. Грицкевич, П. Сахарчук, М. Стахнович, Т. Сохань, В. О. М. Ярош, М. Фицик, Т. Кравець, Б. Козій, Р. Корсун, В. Іванців, Д. Щур; решта дрібними.
Рачестер: Константин Шевчук $5, Михайло Брозінка $10, А. Кузів $5, П. Єсико $1, Н. Фесяк $2.
Трой: Катерина Боднар $5, Антон Лукач $5.
Ютіка: П. Салько $1.

ОГАЙО:
Джірард: Марія Юрстовська $5.
Кантон: Катерина Дрозда $5.
Клівленд: В. Кокош $5, Василь Жолнович $6, Мирон Шиян $5.
Стубенвил: Д-р П. Грицеляк $5, Д. Дудра $1.
Урікевил: Іван і Марія Стець $10.
Янґставн: Петро Фурдичка $5.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:
Филаделфія: П. Боженко $1, Ф. Лукянович $1; по $5: Гнат Білінський, Михайло Дубас, Вол. Стефанишин, Олена Лотоцька, Бетті Кінаш, Іван Чопко, Олена Штогрин, Федір Корсун, Іван Сірий, Кіндрат Сопрунович, Лев Романчук, Іван Маслій, Д. Стриковський; Окружна Рада СУА (переслала М. Чайковська) $10.
Аллентавн: Т. Баранчак $1, І. Журило $1.
Амбридж: М. Смик $5.
Едвардсвил: О. Барна $1.
МекКіз Ракс: М. Максименко $1.
Пітсбурґ: Д-р В. Базилевич $5.
Скрентон: Стефан Назарик $10.
Честер: Андрій Солчаник $10.

ТЕКСАС:
Гюстон: М. Фесенко $2.

КАНАДА:
Найаґара Фолз, Онт.: Й. Зелман $2.
Торонто, Онт.: Б. Жаровський $5.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa., USA

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Елизабет, Н. Дж.

Смерть двох діячів.

Місяць вересень позначився в Елизабет тим, що укр. Громада втратила в однім тижні двох своїх активних членів. Перший це М. Галінович, довголітній предсідник У. Н. Дому, а другий — це Константин Пілат, бувший довголітній секретар Запорожської Січі, від. 234 УНС.

Похорон К. Пілата відбувся в понеділок дня 22-го вересня, і помимо робочого дня на цей похорон прибуло поважне число учасників. Годиться зазначити, що покійного поховано як укр. патріота, у вишиваній сорочці. По похороні всі учасники, включно з о. А. Уляницьким, удались до У. Н. Дому, де приготовано для них перекуску.

Підчас перекуски перший забрав слова о. А. Уляницький.

Другий промовець С. Могила, теперішній секретар Запорожської Січи, попращав покійного від умени Т-ва, згадавши про працю і заслуги покійного. Також Яків Красновський сказав кілька теплих слів про покійного.

По цім присутні покликали до слова знаного в громаді Мих. Гринішака, також члена Т-ва, який згадав про працю і заслуги покійного в місцевій громаді. Коли покійний був в силі віку, він ніколи не жалів труду, ні гроша для укр. справи, передусім щедро піддержував У. Н. Дім та У. Н. Школу, яка мала своє приміщення в У. Н. Домі. З тої то школи всі учні добре володіють українською мовою, брали і беруть активну участь в багатьох ділянках народного життя.

Щоб вшанувати пам'ять покійного, промовець М. Гринішак просив присутніх перевести збірку на народні цілі що присутні й зробили, склавши близько сорок долярів.

Присутній.

ТІТО ПРИЙМАЄ ЗАПРОШЕННЯ ЧЕРЧИЛА

Београд, Югославія. — Офіційне радіо повідомляє, що прем'єр Тіто прийняв запрошення прем'єра Черчила відвідати його в Лондоні. Досі не устійнили дати, коли ця візита мала б відбутися, але підкреслюється, що вона є висловом зросту приязних взаємовідносин між обома країнами, започаткованих недавньою візитою в Югославії, міністра закордонних справ Ідена.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. І. Франка, від. 241, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 4. жовтня, о год. 3. по полудні. Обовязком кождого члена явитись на цих зборах бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. — Братство св. І. Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 5. жовтня, в галі парохіяльній зараз по Службі Божій. Присутність всіх членів конечна. — Уряд Брт.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 2927. Перегони з часом.

„Ідіть до тунелю!", кричав Тарзан, коли він ухилився від удару і шпурнув корійяном до стіни. „Заки вартівники знайдуть тих людей і вернуться".

Щоб збентежити корійців і дати своїм приятелям час зийти таємне сховище, Тарзан заніс безвільного вартівника до тунелю на той бік печери.

Освідомлюючи собі, що його хитрощі не надовго затримають корійців, Тарзан примушував своїх компаньйонів (йти) наперед.